No. 1672 Zaterdag 15 Januari 1916. 33ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50: voor elken regel meer 7½ cts.

Rondom het Consistorio van 6 December.

Z. H. Paus Benedictus XV hield in den morgen van den 6den December in de Consistoriezaal van het Vaticaan met het gewone ceremonieel het geheim Consistorie. Na het *Extra Omnes* en de sluiting der deuren, benoemde de Paus Kardinaal Cagliano tot Kanselier der H. Kerk, en creëerde tot Kardinalen de Monsignori Tonti, nuntius van Portugal, Mistrangelo, aartsbisschop van Florence; Cagliero, apostolisch delegaat in Central Amerika; Scapinelli, nuntius in Oostenrijk-Hongarije, en Guemini, aartsbisschop van Bologna.

De toespraak, door Z. H. den Paus gehouden in het Consistorie, was van het hoogste belang. In sommige passages beefde zijn stem van ontroering.

Nadat de H. Vader had verklaard, hoe noodig dit Consistorie was geworden voor het bezetten van verscheiden ledige plaatsen in het bestuur der Kerk, sprak hij als volgt:

Niettegenstaande de onmetelijke ruïnen veroorzaakt door zestien maanden oorlog, niettegenstaande het stijgende verlangen in de harten der menschen naar vrede, niettegenstaande dat Wij alle middelen hebben te baat genomen, om deze zoo vurig begeerde vrede te verhaasten door aan alle middelen een einde te maken aan de oneenigheid, wordt de noodlottige oorlog te land en ter zee met de grootste verwoedheid voortgezet. Het ongelukkige Armenië is bedreigd met een volslagen verwoesting.

Het schrijven, door Ons op den verjaardag van den oorlog tot de oorlogvoerende volken gericht, vond een gunstig onthaal, doch het werd niet beantwoord volgens de verwachtingen, welke Wij gekoesterd hadden. Laten wij God smeeken, dat Hij door Zijn Almacht een einde make aan dit bloedige conflict.

Wij gevoelen Ons door onze heilige zending verplicht, opnieuw de eenige middelen aan de hand te doen, welke spoedig een einde kunnen maken aan dezen onzettenden wereldbrand en een vrede bewerkstelligen, waarnaar de geheele menschheid vurig haakt, namelijk een vrede, die rechtvaardig en duurzaam is, en niet ten voordeele van slechts één der oorlogvoerende partijen.

De weg, die stellig tot dezen gelukkigen uitslag kan leiden, is die, welke reeds beproefd en bruikbaar is bevonden in gelijksoortige omstandigheden; er moet een gedachtenwisseling plaats grijpen, een rechtstreeksche of onrechtstreeksche, opdat met oprechten wil en nauwgezette kalme eerlijkheid de wettige aspiraties van alle volkeren worden onderzocht, de onrechtvaardige en onmogelijke aanspraken worden uitgeschakeld en daarbij rekening gehouden met compensaties. Overeenkomsten moeten geschapen worden, die beantwoorden aan wat rechtvaardig en mogelijk is, terwijl ieder natuurlijk zou moeten afzien van sommige verhoopte voordeelen, maar concessies doen, zelfs ten koste van eenige offers, opdat hij niet de verantwoordelijkheid op zich lade van het voortduren der slachting, die zelfs met zich mede zou kunnen sleepen den ondergang van Europa uit de beschaving en den voorspoed, door den invloed van den christelijken godsdienst bereikt.

Ziedaar Onze meening en de gevoelens van Ons hart, dat medelijden heeft met de allerdroevigste gevolgen van den oorlog voor de volkeren, die er zoo ongelukkig bij betrokken zijn. Als Wij daarbij de rampen beschouwen, welke de Europeesche oorlog over de Katholieke Kerk heeft gebracht, dan moeten wij allen beseffen, dat zij zwaar zijn, en schaden voor de waardigheid van den H. Stoel wegens het gebrek aan vrijheid. Reeds beklaagden Wij Ons dat de positie van den Paus aldus is, dat zij hem niet de volle bewegingsvrijheid veroorloofd, welke volstrekt noodzakelijk is voor het bestuur der Kerk.

De regeerders van Italië zijn niet ontbloot van goede bedoelingen, om de gevolgen dezer misstanden te verwijderen en geen incidenten te scheppen, maar dit bewijst des te duidelijker, hoe de positie van den H. Vader afhangt van burgerlijke gezagdragers, en dat een wijziging in het regeeringslichaam of veranderde omstandigheden ook zijne positie ten nadeele kunnen wijzigen.

De misstanden hadden reeds tot gevolg, dat eenige vertegenwoordigers, bij het Vaticaan geaccrediteerd, zich genoodzaakt zagen Italië te verlaten, terwijl de toenemende moeilijkheid om zich met de katholieke wereld in verbinding te stellen, het bestuur door den H. Stoel nog bezwaarde, daar hij zich geen volledig oordeel over de juiste kennis der feiten kan vormen.

Het smart Ons vaderhart, dat de menschelijke slachting wordt voortgezet op een wijze die niet geëvenredigd is aan de noodzakelijkheid; het smart Ons eveneens, dat de toestand van den H. Stoel steeds hoogst bezwaarlijk is.

Intusschen hebben wij de zekerheid, dat de hulp van Jezus niet aan de Kerk, die Hij stichtte, zal onthouden worden. Laat Ons allen tot Hem onze toevlucht nemen met gebeden, liefdewerken en boetedoeningen, opdat de Verlosser het einde van den lijdenstijd der ongelukkige menschheid verhaaste."

* *
*

Het Consistorie, waaraan deelgenomen werd ook door Kardinalen uit landen, die met elkander in oorlog verkeeren, leverde opnieuw het bewijs van de eendracht der Kerk in bestuur en leer, hoezeer ook nationale verschillen de onderdanen der regeeringen verdeelen.

De katholieke italiansche pers laat niet na, op dit verschijnsel te wijzen in tegenstelling met de vrijzinnige bladen, die zich allerlei ongepaste verklaringen op de Consistorie—rede veroorloven.

In het bijzonder geeft de liberale pers hoog op over de vrijheid, welke aan het Consistorie is verleend door de Italiaansche regeering. Het *Giornale d'Italia*, de *Tribuna*, de *Idea Nazionale* wijzen alle op het feit, dat aan Kardinaal Von Hartmann de égards zijn bewezen, waar op zijn hooge staat aanspraak maakt, en dat de Garantiewet nauwgezet door de Italiaansche regeering wordt nageleefd, zoodat de Romeinsche quaestie feitelijk niet bestaat, want de vrijheid van den H. Stoel wordt volkomen geëerbiedigd, ook in dezen oorlogstijd.

De Italiaansche regeering heeft in een officieel communiqué de verklaring van Z. H. den Paus ten opzichte der vrijheid der gezanten bij den H. Stoel tegengesproken.

De Italiaansche legatie te 's-Gravenhage ontving het volgende bericht van de Italiaansche regeering:

ROME 6 Dec. De woorden van Z. H. den Paus, dat de ambassadeurs of gezanten, geaccrediteerd bij den H. Stoel, genoodzaakt zouden zijn geworden te vertrekken in het belang hunner persoonlijke waardigheid, moeten voortspruiten uit onjuiste inlichtingen, aan Z. H. verstrekt. Metterdaad wenschten de vertegenwoordigers der Centrale mogenheden, ondanks de meest nadrukkelijke en nauwkeurige verzekeringen, door de regeering gegeven, dat hun persoonlijke veiligheid, alsmede de hun bij de wet toegekende rechten en privilegiën zouden worden beschermd, zich geheel uit vrijen spontanen wil uit Rome te verwijderen.

Intusschen heeft de *Osservatore Romano* tegenover de poging, om den Paus een verklaring op onjuiste inlichtingen toe te schrijven, een klaarblijkelijk door den H. Stoel geïnspireerd communiqué openbaar gemaakt, volgens hetwelk de Italiaansche regeering aan de bij den H. Stoel geaccrediteerde gezanten der centrale mogendheden niet had gewaarborgd het recht van vrije en onafhankelijke correspondentie met en van hun regeeringen, zelfs niet in cijferschift; wel wilde de Italiaansche regeering eenige controle toe vertrouwen aan den H. Stoel. Een dergelijke censuur en haar verantwoordelijkheid kon de H. Stoel niet op zich nemen, en dus werden bedoelde gezanten genoopt te vertrekken.

Maar de liberale pers ging voort, de Consistorierede te kritiseeren. Onder den invloed van de loge, waarvan de grootzegelbewaarder Orlando en de afgevaardigde Lombardi leden zijn heeft het Kamerlid Lombardi een nog sterker protest verlangd tegen de pauselijke verklaring, daar Italië de onschendbaarheid en vrijheid des Pausen in zijn geestelijk bestuur volkomen had geëerbiedigd. De grootzegelbewaarder herhaalde de verklaring, vervat in de nota der Italiaansche regeering. Hij herinnerde tevens aan de vrijheid van het Consistorie, waarvan ook Kardinalen van vijandige Staten ongehinderd deelnamen, en aan de Requiemmis voor de gevallenen van alle oorlogvoerende mogendheden.

Men gelieve wel acht te geven op de *feitelijke* verklaringen van katholieke zijde. Dat een Requiemmis in de kerk kon worden opgedragen en dat te Rome een Consistorie kon bijeenkomen zonder dat de Italiaansche regeering een en ander belette, mag men waardeeren, gelijk Z. H. de Paus uitdrukkelijk „den goeden wil" dier Regeering waardeerde; maar krachtens zulke minima van gewone godsdienstvrijheid kan men toch niet tot de vrijheid van den H. Stoel concludeeren. Het is en blijft een feit, dat de gezanten der Centrale Mogendheden zich verplicht zagen te vertrekken ter waarborging van hun persoonlijke waardigheid en der voorrechten van hun ambt. Het is niet de vraag, of de regeering van goeden wil was, maar of de bedoelde gezanten het met hun waardigheid en vrijheid overeen konden brengen, te verblijven in de hoofdstad van een land, dat met hun eigen vaderland in oorlog was, en zij practisch gevaar liepen, dat de hartstochten des volks zich tegen hen keerden, terwijl zij bovendien met hun regeering niet dan zeer moeilijk konden correspondeeren wegens den heerschenden oorlogstoestand en de censuur, welke de Italiaansche Regeering op hun correspondentie wilde blijven uitoefenen. Dat die regeering de verantwoordelijkheid voor de uitoefening dier censuur wilde overdragen op den H. Stoel, maakt het geval nog ernstiger en toont allerduidelijkst de onhoudbaarheid aan van den toestand, waarin de H. Stoel zich bevindt onder eene eenzijdige Garantiewet. Krachtiger dan ooit dringt zich dan ook de noodzakelijkheid op, om den H. Stoel internationale waarborgen te verschaffen, ten einde de vrijheid van den Paus geestelijk en materialiter te verzekeren. Niet op den goeden wil eener regeering, die trouwens in casu haar machteloosheid toonde, maar alleen op een gewaarborgden rechtstoestand mag deze vrijheid steunen.

De nieuwe chef van den Franschen generalen Staf.

De Fransche regeering heeft besloten dat Joffre, naast het opperbevel over alle Fransche legers, het bevel zal behouden over de legers in Frankrijk. Hem zal een generaal als chef van den generalen staf worden toegevoegd, waarvoor generaal de Castelnau is aangewezen, die door den opperbevelhebber als onmiddellijk medewerker is aangewezen, welke keus door de regeering is goedgekeurd.

Generaal Castelnau, die reeds voor den oorlog in het leger het algemeene vertrouwen genoot, heeft den roep een groot tacticus te zijn, schitterend gehandhaafd. Zijn rol sedert het begin van den veldtocht was merkwaardig; aan hem was de overwinning bij Nancy en de terugtocht der Duitsche legers te danken, aan wier hoofd de keizer deze stad wilde binnenrukken. Als commandant van het Somme leger nam Castelnau deel aan den belangrijken slag in Vlaanderen, die den Duitschers den weg naar Calais afsloot.

Daarna ontving hij het bevel over de centrum-legergroep en leidde hij in September en October den aanval in Champagne. Zijn diensten werden gewaardeerd door de benoeming tot groot officier en grootkruis van het Legioen van Eer. Hij heeft vijf zonen in het leger, van wie er reeds drie gesneuveld zijn.

Generaal Staal schrijft over de benoeming van generaal Joffre tot algemeen opperbevelhebber der Fransche legers het volgende:

„Indien van Fransche zijde Joffre werd losgelaten, zou men èn bij het volk èn bij het leger een fatalen schok teweeg brengen en wellicht een gevoel van teleurstelling en van ontmoediging in het leven roepen, dat tot rampzalige gevolgen zou kunnen leiden. En daarom is het mogelijk (ik zal er mij wel voor wachten, mij met stelligheid uit té drukken) dat men zijn naam als leuze coûte que coûte wil handhaven, hem wel feitelijk van het bevel op het Westfront wil ontheffen; doch dat doet onder den dekmantel van hem iets hoogers te geven.

Wat zal de generaal in zijn nieuwe functie hebben te doen? Ergens op een bureau gaan zitten om daar te confereeren met representanten van de andere legers? Mij dunkt, als dat dan toch moet gebeuren, is dat meer de taak van den chef van den generalen staf. Een algemeen opperbevelhebber heeft m. i. anders te handelen, en b. v. op te treden als keizer Wilhelm doet, die van het eene oorlogstooneel naar het andere snelt, om telkens dáár waar een hoofdstrijd gestreden wordt, de troepen door zijne tegenwoordigheid te bezielen en desnoods onmiddellijk in te kunnen grijpen.

De volgende dagen zullen doen zien, wat hiervan is, hoe generaal Joffre zijn nieuwe functie opvat en of die nieuwe functie meer is dan .... een uitredding."

De stemming in Amerika.

In Europa heeft men zich omtrent de ware gezindheid in Amerika wel eens van de wijs laten brengen doordat aan de lezers der bladen uittreksels werder medegedeeld uit een tiental pro-Engelsche Amerikaansche couranten, meerendeels door de filtreerbuis der Engelsche pers op het vasteland overgegoten. Men vergete echter niet, dat in Amerika 22.855 couranten en tijdschriften bestaan en dat er zelfs 600 verschijnen alleen in de Duitsche taal.

Eenige Engelsche en ook het Fransche tijdschrift *Le Correspondant* waarschuwen dan ook hun lezers voor een te hoog gespannen optimisme omtrent de sympathie in de Vereenigde Staten, omdat in dit land met een bevolking van 90 millioen, bestaande uit zoo verschillende elementen, uit alle oorden der wereld bijeen gevoegd, moeilijk van een eenstemmige gezindheid gewaagd kan worden. De meeningen loopen er ver uiteen.

De indruk, dien volgens het bovengenoemd tijdschrift, een buitenstaander krijgt, is, dat de meerderheid der Amerikaansche burgers de zaak der geallieerden voorstaat. Zelfs wordt vermoed, dat de president, gegeven de richting zijner vroegere studiën, in het diepst van zijn hart Engelschgezind zou zijn, maar dat hij met prijzenswaardige objectiviteit hiervan naar buiten niets zal laten merken. Natuurlijk gaat dit altruïsme bij de meerderheid niet zoover, dat zij hun nationaal egoïsme afzweren. Omdat de Amerikanen evenals wij, zoowel van de kat als van den kater gebeten worden, hebben zij wijselijk besloten zooveel mogelijk de Engelsche oorlogsleus, met meer vrucht dan de Engelschen zelf toe te passen: „Business as usual."

De genegenheid voor de Entente maakt haar voorstanders zelfs niet blind voor de feiten, die zij begaat: *The Word's Work* schreef in zijn Maartnummer, dat een Engelschman, die Amerika bezoekt, zijn handen van verbazing in elkaar slaat over hetgeen hij daar waarneemt.

Velen zijn er niet eens overtuigd van de gerechtigheid der Engelsche zaak! En dan vervolgt hij: „De bezoeker hoort zich van alle kanten onaangename vragen stellen. Een der veelvuldigste is deze: Welke is de grootste bedreiging voor de Vereenigde Staten? Het Duitsche militarisme of het Engelsche marinisme? Als wij met onze rijkdom men eens begonnen de sterkste zeemacht der wereld te bouwen, hoelang denkt gij dat wij op vriendschappelijken voet met Engeland zouden blijven? Een andere vraag, die druk gesteld wordt is deze: „Ik lees, dat zooeven Engeland zijn protectoraat over Egypte heeft afgekondigd. Wilt gij als het u blieft, zoo goed zijn mij uit te leggen, hoe en met welk recht Engeland gedurende die jaren dat land heeft bestuurd?" Vervolgens nog neteliger vraag. Als gij wijst op de neutraliteitschennis van België, antwoordt men u rustig: „Wat zegt gij van de neutraliteitschennis van China door de verbonden troepen van Japan en Engeland, toen zij Kiau-Tsjau aanvielen? Ze zijn ondanks het krachtig protest van de Chineesche regeering over Chineesch grondgebied getrokken, en als de Chineezen zich daartegen verzet hadden, zouden zij zonder twijfel van China een ander België hebben gemaakt."

Maar wat in het oog der Amerikanen het afschuwelijkst is, dat is het verbond met Japan en de hulp van gelen en zwarten om de menschen van het blanke ras te bestrijden."

Tot zoover deze Engelschman.

De strijdvoerende mogendheden hebben thans liever met andere vrienden te doen, dan die haar feilen toonen en overigens buiten het geding blijven.

De bedrijvigheid en roerigheid door de pro-Engelschen ontwikkeld, kan dan ook niet halen bij die der pro-Duitschers.

Met het Duitsche element heeft de regeering der Vereenigde Staten wel degelijk rekening te houden, want hun aantal en hun krachtsontwikkeling valt in Amerika niet te onderschatten.

Er leven in Amerika drie millioen Duitschers, in Duitschland geboren, die — om welke reden ook zij hun valand hebben verlaten, wellicht zelfs om te ontsnappen aan het militairisme, — de genegenheid tot hun land niet met het stof hunner voetzolen hebben afgeveegd. De overige twaalf millioen Duitschers zijn in Amerika van Duitsche ouders geboren, en ook in hen werkt, vooral nu het land hunner voorouders naar alle zijden vijanden maakt, misschien onbewust, hun afstamming na. Dit hebben zij met hun broeders in het vaderland gemeen,

dat zij beschikken over een krachtig organisatie–vermogen.

Waren zij tot nog toe in zaken van binnenlandsche staatkunde gescheiden in democraten en republikeinen, thans is er reeds sprake van onderling een verbond te vormen, waarvan de uitwerking bij de verkiezingen zou kunnen blijken. Als men bedenkt, dat Wilson tot president is gekozen bij een stemming van zes millioen, dat het getal Duitsche kiezers, vermeerderd met dat der Oostenrijkers en ontevreden Ieren, ongeveer vijf en een half millioen beloopt, dat de Duitschers in Amerika door bekwaamheid en vermogen het meest op den voorgrond treden, wordt het duidelijk dat de houding der regeering van eenige omzichtigheid blijk geeft. Te meer, omdat andere buitenlandsche verwikkelingen, als in Mexico en in China de aandacht vragen.

De Duitsche partij, voorgegaan door den Duitschen gezant Bernstorff, behoeft op geen geld te zien. Want zij telt onder haar begunstigers een machtige groep van Israelietische financiers, die na het program van Kicheneff, minder dan ooit, op een Russische machtuitbreiding gesteld zijn en derhalve uit antipathie tegen Rusland pro-Duitsch gezind zijn.

En geld is ook voor het stemmingmaken de zenuw van den oorlog.

Op den 5 April bijvoorbeeld bevatten de grootste Amerikaansche bladen, de meest Engelschgezinde, zooals de *New York Times* en de *Ledger* niet uitgezonderd, een advertentie die een geheele bladzijde besloeg, waarin een beroep werd gedaan op de lezers, om te ijveren tegen den uitvoer van amunitie aan de bondgenooten.

Het eigenaardige van dit beroep was de onderteekening. Italianen, Joden, Polen, Hongaren, alle neutralen, zelfs Japaneezen, Franschen en Russen, alles samen meer dan 400 uitgevers van vreemde tijdschriften, in Amerika verschijnend, hadden hun handteekening onder dit manifest gezet. Alleen de onderteekening der eigenlijke Amerikanen en der Duitschers ontbrak er aan.

Dat de verzameling dezer onderteekeningen aan de Duitschers een aardig sommetje moet gekost hebben, kan men zich voorstellen. Het plaatsen van een bericht van dergelijken omvang kost in de groote bladen van New–York en andere voorname steden voor één keer omstreeks 1700 à 2500 guldens.

Natuurlijk is het plaatsen van een aankondiging slechts een gering onderdeel van de Duitsche propaganda in Amerika.

Nochtans laat het zich niet aanzien, dat, tenzij Engeland andere draconische bepalingen, waarvan de neutralen het voornaamste slachtoffer zijn, zou uitvaardigen, de pro Duitsche richting in Amerika de meerderheid zou winnen. Maar het is voor de Duitsche zaak reeds een aanzienlijk voordeel, dat in Amerika zich een tegenstrooming kan doen gelden, die niet dan belemmerend op de zaak der geallieerden moet werken. Want de stemming der neutralen is tegenwoordig een factor, waarvoor de oorlogvoerende landen niet onverschillig blijven.

De Gelderlander.

Een terechtstelling.

In de „*New York Tribune*" komt de volgende schildering voor van de terechtstelling van een deserteur:

„Ik sprak in het hospitaal een geestelijke, die bij een voornaam Engelsch regiment te velde was; dat regiment nam krachtig deel aan de gevechten in Noord–Frankrijk en is thans bijna volkomen vernietigd. De geestelijke zelf ligt in het hospitaal wegens zenuwoverspanning tengevolge van de opwindende gebeurtenissen aan het front. Als voorbeeld van de vele droeve plichten, vertelde hij het volgende: „Ik moest den laatsten nacht doorbrengen met een Engelsch soldaat, die den volgenden morgen zou worden terechtgesteld en ik zal dezen nacht nooit vergeten. Ik kon niet meer slapen, omdat ik steeds er aan denken moest en ik geloof niet, dat een van de overlevende soldaten dezen nacht ooit zal vergeten. De soldaat werd wegens desertie terechtgesteld. Hij was niet slecht, maar zijne zenuwen waren hem te machtig geworden en dat is wel het meest vreeselijke van de geheele geschiedenis: niemand kon hem daarom laken. De soldaten aan het front begrijpen het beter dan de dokters, dat de zenuwen geen weerstand meer kunnen bieden. Hij was zeer gezien in het regiment en toch liep hij midden in het vijandelijk vuur weg. Het was hier dus een poging tot desertie voor den vijand, en de krijgsraad kon slechts één vonnis wijzen. Het ergste was echter, de man wilde niet gelooven, dat hij terechtgesteld zou worden. Een executie onder zulke omstandigheden wordt in het Engelsche leger minder als een straf beschouwd dan als een voorbeeld voor anderen en daarom zijn allen vriendelijk voor den soldaat, die moet sterven.

Overdag werd de krijgsraad gehouden en 's avonds om 11 uur zond men mij naar den veroordeelde om hem te zeggen, dat hij den volgenden dag zou moeten sterven. De soldaat wilde 't niet gelooven. Ik moest hem telkens weer herhalen, dat er geen hoop voor hem was, maar hij antwoordde steeds weer: „De soldaten zijn allen mijn vrienden, er is er geen in het regiment, die mij zou doodschieten, ze hebben immer allen hun zwak oogenblik gehad en zijn wellicht even zoo goed door zenuwzwakte overvallen als ik, en zij zullen mij begrijpen; overigens is de kolonel mij goed gezind, hij is altijd een vader voor mij geweest, en hij zou nooit toestaan, dat men mij fusilleert; dat is immers alles onzin."

Het werd vier uur 's morgens, eer ik hem overtuigd had, dat het ernst was met de terechtstelling; maar ook toen nog scheen hij te meenen, dat men slechts een vertooning met hen wilde houden om hem schrik aan te jagen en dat hij daarna vrij zou zijn. Indien de man een misdaad had begaan, zou de heele terechtstelling nog niet zoo treurig zijn geweest, of ook niet als zijn dood hier werkelijk een straf had beteekend. Maar het vreeselijkste was dat deze soldaat als voorbeeld en waarschuwing voor anderen moest sterven. Hij was zwak geweest, en zwak zijn is in het leger het allerergste. Den volgenden morgen kregen zes van zijn kameraden bevel hun geweren aan een officier te overhandigen. Zij kregen de geweren geladen terug; wiens geweer met scherp was geladen, wiens met een losse patroon, konden zij niet weten. De veroordeelde kwam. Op hetzelfde oogenblik sprong zijn begeleider op zij, de zes geweren knalden en de man viel dood neer. Toen werden de geweren weder den officier overhandigd en de soldaten ontvingen ze gereinigd terug, zoodat geen van hen kon weten, wiens kogel den kameraad had gedood.

Het eenige goede van deze treurige zaak was, dat men den soldaat als in den strijd gevallen in de verlieslijsten vermeldde. Zoo blijft hij in de herinnering zijner verwanten een held en de officieren en manschappen van het regiment hebben gezworen zijn geschiedenis en zijn naam te verzwijgen....

„Tijd".

Verruwing der zeden.

De Italiaansche regeering verspreidde het volgende bericht:

De commandant van het negentiende „Hanved"–regiment, waarvan het vierde bataljon te Fiume is gerecruteerd, heeft een afschuwelijk cynische dagorder gepubliceerd, die overtuigend bewijst door welke middelen men in Oostenrijk de soldaten van verschillende nationaliteiten verplicht om strijd te voeren, zelfs tegen hun gevoelens in.

Het negentiende regiment bevond zich op de hoogvlakte van Doberdo; tegenover ons front. De dagorder vindt in de desertie welke gemeld wordt van een cadet van Italiaansche nationaliteit aanleiding om een strenger bewaking te gelasten van soldaten van Italiaansche nationaliteit en machtigt de commandanten hen te fusilleeren of hen gewapenderhand op andere wijze te dooden, onmiddellijk, bij de minste of geringste verdachte handeling, zelfs indien zij alleen maar een strafbare handeling beramen. De dagorder bedreigt voorts de Italiaansche soldaten met de strengste straffen voor de geringste fout en beveelt voortdurend nauwkeurige onderzoekingen aan den lijve op hen te doen. De dagorder, geteekend door kolonel Szeter eindigt als volgt: Ik zal niet aarzelen om bij voorkomende gelegenheden nog harder te werk te gaan en zelfs alle Italianen te fusileeren. Elke fatsoenlijke „Hanved" heeft den plicht, dergelijke beesten te vernietigen, dergelijk tuig dat geen „Hanved" is.

De meening van Kitchener.

Tijdens zijn verblijf te Athene, had Kitchener gelegenheid, met Grieksche autoriteiten sprekende, zijne meening omtrent den uitslag van den oorlog te kennen te geven.

Kitchener erkende, dat de oorlogsverklaring der Entente–mogendheden onvoldoende voorbereid had gevonden voor een veldtocht van zoo langen duur. Doch hij voegde er aan toe, dat zij van den verstreken tijd voordeel hebben weten te trekken om de militaire voorbereiding te voltooien. Engeland, zeide Kitchener, zal in Maart a. s. vier millioen soldaten onder de wapens hebben en zal in staat zijn zes millioen Russen te wapenen en van het benoodigde te voorzien. Men zou dus zeer naief moeten zijn om te gelooven, dat de oorlog anders kan eindigen dan met een nederlaag voor Duitschland.

De ramp van Europa.

Onder dezen titel publiceert het *Berliner Tageblatt* een hoofdartikel, van den vroegeren Duitschen ambassadeur te Rome graaf Monts.

De directe dagelijksche uitgaven van de oorlogvoerenden — schrijft hij — worden door vaklieden op 300 millioen Mark geraamd. Het allergrootste gedeelte van deze reusachtige bedragen is onherstelbaar verloren. In den kringloop blijft slechts wat aan loon betaald en door de ondernemers en arbeiders verdiend wordt, bij de oorlogs–leveranties.

Hierbij komen de verliezen, geleden door het stil liggen van handel en industrie, 25 millioen van de krachtigste mannen zijn op het oogenblik onttrokken aan de productie. Het allerergst voor Europa is echter het verlies van ontelbare menschenlevens. Telt men hierbij op de kosten van den herbouw van verwoeste streken, voor aanvulling van vernielde wapens, onbruikbaar geworden spoorwegmateriaal, verloren schepen, paarden, enz. de kosten voor invaliditeitsweduwen en weezen–ondersteuning, dan komt men tot fantastische cijfers. Ten slotte moeten ook de leeningen rente dragen en de valuta geregeld worden. Ongetwijfeld zal elke van de groote oorlogvoerende mogendheden, onverschillig of zij behooren tot de overwinnende of overwonnen groep, van haar burgers nieuwe belastingen moeten eischen, die jaarlijks milliarden bedragen.

In verband met de hooge oorlogskosten en de financieele uitputting van Europa zal zelfs de overwinnaar niet mogen hopen op een oorlogsschatting, die in verhouding staat tot de onkosten en die spoedig vlot te maken is. Men hoort thans dikwijls zeggen: wanneer wij menschen verliezen, dan verliest de vijand er nog veel meer. Wanneer ons vermogen vermindert, dan verarmen onze vijanden nog veel erger. Dit is een slechte troost. Duitschland produceert veel meer goederen, dan het zelf consumeeren kan.

Onze rijkdom en onze industrie baseeren voor een groot gedeelte op den uitvoer. Wien moeten wij de producten van onze intelligentie en onze vlijt leveren. Wanneer voor tientallen jaren onze klanten hun koopkracht verloren hebben? Een wederzijdsche isoleering, zooals dit verlangd wordt door chauvinisten, moet ten gevolge hebben een Chineesche verdorring van de verschillende volkeren en een snel verval van Europeesche hegemonie.

Want alleen de geestelijke concurrentie van de verschillende volkeren, het uitwisselen van hun gedachten en prestaties, heeft Europa gebracht tot zijn trotsche hoogte. Men vergeet, dat de Europeanen in een tamelijk klein huis wonen en dat na den vrede, die toch eens komen moet, goedschiks of kwaadschiks de oude verstandhouding, zij het ook voorzichtig, hersteld moet worden. Daarom is het zeer verkeerd, bij de massa van de half beschaafden den toch reeds hoogopvlammenden wederzijdschen haat aan te wakkeren.

De financieele en economische oorlog.

„De eerstvolgende groote oorlog zal op de beurs gestreden worden". —Zoo iets in dien geest heeft, meenen wij, Bismarck gezegd en waar deze staatsman nog al eens een goeden kijk op zaken had, behoeft het ons nauwelijks te verwonderen, dat de strijd even vinnig op de beurs als in de loopgraven gevoerd wordt. Reeds aanstonds bij het uitbreken van den oorlog beraamden alle strijdende partijen middelen om hun tegenstanders financieel zoo veel mogelijk afbreuk te doen en de beurs, de getrouwe barometer der politiek en der volkeren staat dan ook reeds lang op slecht weer. Elken dag toont zij aan hoe de volkeren, die deelnemen in dezen verderfelijken krijg, zich steeds verder uitputten.

Wij hebben hier niet zoo zeer het oog op de effecten–beurs dan wel op de geld–beurs, waar de steeds dalende wisselkoersen aantoonen hoe het crediet der strijdende volkeren afneemt. Een Mark in normale tijden ongeveer 59 cent waard, kon men op het laatste van December voor 47 cent koopen; de franc, die meestal boven 48 cent noteert, geldt ternauwernood 40 cent en het pond sterling, de internationale munt bij uitstek, de munt, die in de oogen der geheele wereld gold als het symbool van stabiliteit, ook het pond sterling daalt en daalt en noteerde het afgeloopen jaar zelfs fl. 11,05, terwijl de normale waarde ongeveer fl. 12.06 is. Wij behoeven wel nauwelijks te zeggen, welke een pijnlijken indruk het op John Bull moet maken ook zijn geld zoo gedeprecieerd te zien. Zoo iets kon men verwachten van Servië en zelfs van Oostenrijk, doch dat het ooit zoover met Engeland zou komen, heeft wel geen Engelschman ooit gedacht en laten wij er aanstonds bijvoegen—ook wij niet.

Welk een schadelijken invloed de daling der valuta op de diverse landen uitoefent, is duidelijk genoeg. Alle oorlogvoerenden koopen wat zij kunnen in het buitenland en moeten natuurlijk betalen in de munt van het land waar zij betalen. Nemen wij eens aan, dat een Duitscher in Holland voor duizend gulden goederen koopt, dan moet hij in normale tijden ongeveer 1700 Mark betalen, terwijl hij om eenzelfde bedrag guldens te betalen thans bijna 2150 Mark noodig heeft. Tengevolge van den oorlog betaalt hij reeds kolossale prijzen voor alles wat hij noodig heeft, doch daarenboven komt nog eens ruim 20 pct voor de daling in de valuta."

Wat den oeconomischen toestand van de oorlogvoerenden betreft, deze is ook al niet beter. Aan de *Sozialistische Monathefte* zijn de volgende gegevens ontleend Ze brengen in beeld, hoe de handel van verschillende oorlogvoerende staten een zoo geduchten knak heeft gekregen, dat de toekomst met bezorgheid moet worden tegemoet gezien.

„Voor het eerst halfjaar van 1915 wijst de statistiek voor Engeland een aanwas van den invoer met 14 pct. en een afnemen van den uitvoer met 17 pct. aan

(In millioenen pond sterling,)

	Uitvoer:	Invoer:	Doorvoer:
1913	257,1	378,8	59,1
1914	248,8	375,9	59,8
1915	192,4	429,4	51,3

Voor Frankrijk zijn over denzelfden tijd de cijfers in millioenen francs:

	Uitvoer:	Invoer:
1913	3372,2	4240,8
1914	3376,0	4410,0
1915	1449,8	3550,8

Erger nog zijn de cijfers voor Rusland. Van 1 Jan.—31 Juli bedroeg de uitvoer 115.91 mill. roebel, tegen 755,21 mill, roebel in het vorige jaar; de invoer daalde van 762,74 mill. op 217.2 mill. roebel.

Italië zag in de eerste helft van 1915 vergeleken met het vorige jaar zoowel invoer als uitvoer met 200 mill. lire dalen. Deze dalingen zijn echter niet bij alle handelsproducten aan te wijzen. Van sommige was de invoer, van andere de uitvoer in hooge mate gestegen. Het totaal gaf echter toch een groote vermindering.

Ook Oostenrijk zag invoer en uitvoer met een ongeveer gelijk bedrag afnemen. De invoer bedroeg in het eerste halfjaar van 1915 1050 mill. kronen, tegen 1853 het vorige jaar; de uitvoer van 1330 mill in 1914 op 525,5 mill. 1915.

De handelsbalans sloot dan ook dit jaar evenals op 30 Juni 1914 met bijna hetzelfde nadeelig saldo, thans 524,5, het vorige jaar 523 millioen kronen."

Wie van den oorlog wel het meest voordeel trekt, is de Yankee. En zoo is het. Fabelachtig zijn de sommen, welke de oorlog hem aanbracht. Volgens de Noord-Amerikaansche handelsstatistiek heeft van 1 Juli 1914 tot 30 Juni 1915 de invoer bedragen 1674.2 millioen dollars, tegen 1893.9 en 1813 0 millioen dollars in de jaren 1913 — 1914 en 1912—1913 De uitvoer bedroeg 2768 6 millioen dollars tegen 2364.6 en 2465.9 millioen dollars in de fiscale jaren 1913—1914 en 1912—1913; het gevolg hiervan was een zeer groot uitvoer–saldo in het laatste fiscale jaar 1914—1915, nl. van ruim 1004.0 millioen dollars tegen 470.7 en 652.9 in de jaren 1913—1914 en 1912—1913. Deze cijfers doen ons dadelijk zien, welk groot voordeel de Vereenigde Staten van Noord-Amerika bij den oorlog gehad hebben en hoezeer den handelaars in hun voordeel is geweest. Het bedrag toch van ruim 1000 millioen dollars of 2.5 milliard gulden, heeft Noord Amerika meer verkocht in zonderheid aan de Europeesche Staten dan het heeft gekocht, en wij mogen dus daaruit besluiten, dat de Amerikaansche industrieelen en ook de landbouwers goede zaken gemaakt hebben tengevolge van den oorlog.

Ons Kolonlaal Archief.

Naar wij vernemen vertoeft sedert October in de kolonie Suriname de heer Th. Morren, oud-hoofdcommies van het Algemeen Rijksarchief in Den Haag, in verband met de voorgenomen overbrenging van de politieke archieven der kolonie naar het Rijksarchief. Voorloopig zullen in hoofdzaak de politieke archieven worden overgebracht, de archieven van gouverneurs en raden, van de administratie van financiën, zoomede dat van de voormalige wees- en bewaarkamer. Het notarieel en justitieel archief blijft voorshands in de kolonie.

De heer Morren heeft een beroep gedaan op allen in de kolonie, die stukken in hun bezit hebben, welke van belang zijn voor het z. g. *Oeconomisch Archief*, dat verleden jaar te 's-Gravenhage is opgericht.

Als de heer Morren met zijn arbeid in Suriname klaar is, komt hij naar Curaçao en gaat daarna eveneens naar St. Eustatius, om hier hetzelfde werk als in eerstgenoemde kolonie te verrichten.

Wij twijfelen er niet aan, of de Heer MORREN zal, na ons Koloniaal Archief in oogenschouw genomen te hebben, niet nalaten zijn hooge tevredenheid te betuigen zoowel over het ruime Archiefgebouw, alsook over de zorg, waarmede de archivalia onzer. Kolonie behandeld zijn. Toen, het was naar wij meenen in 1898, de Heer Mr. A. TELTING, destijds adjunct–archivaris van het Rijksarchief in den Haag, een onderzoek kwam instellen naar ons archief, betuigde hij daarover zijn groote voldoening. Dat zooveel geschiedbronnen onzer kolonie zoo goed zijn bewaard en verzorgd gebleven, daarvoor komt allen lof toe eerstens aan den Heer H. J. H. HAMELBERG, onzen eersten Aarchivaris, die voor ongeveer 25 jaar geleden het eerst orde bracht in dien chaos en tal van vergeten folianten uit donkere en vochtige kelderruimten wist op te duiken, en eveneens aan den tegenwoordigen functionaris, den Heer E. S. LANSBERG, die ons Koloniaal Archief geheel overeenkomstig de gegevens van de nieuwste handleiding voor het Archiefwezen reorganiseerde en een compleeten catalogus er van opmaakte.

Eere aan wien eere toekomt.

En nu het besluit der Regeering ons Koloniaal Archief naar den Haag over te voeren.

Ofschoon wij *voor ons persoonlijk* dit besluit der Hooge Regeering betreuren, omdat daardoor ons voor altijd de mogelijkheid wordt ontnomen, om hier de bronnen der geschiedenis van de plaats onzer inwoning verder te bestudeeren, gelooven wij toch, dat *het algemeen belang* beter gediend wordt, dat deze archieven naar het Rijksarchief van den Haag verhuizen. Dáár staat het archief onder deskundige leiding van geschoolde vakmannen, dáár worden die oude folianten beter verzorgd om ze voor vernieling door den boekworm te bewaren, dáár eerst zullen onze archieven eerst voldoende tot hun recht komen, omdat daar in het Rijksarchief een veel grooter getal geschiedvorschers gelegenheid zal vinden de archivalia onzer kolonie te doorsnuffelen en te consulteeren. Zoo zal deze overbrenging van ons archief naar den Haag ten slotte toch onze kolonie ten goede komen.

Berichten uit de Kolonie.

Station Draadlooze telegrafie.

Deze week kwamen wij tot de ontdekking, dat op een der 48 M hooge torens van het draadloos station alhier een vlaggestok was geplaatst; welke bestemd is voor het hijschen van de *maatschappijvlag van de stoomschepen*, die op weg zijn naar Curaçao, zoodra deze schepen draadloos met het station alhier in verbinding zijn gekomen.

Dit is voorwaar een groote verbetering door het Gouvernement aangebracht, waardoor het publiek in het algemeen, doch de Agenten van de verschillende stoomvaartlijnen in 't bijzonder zijn gebaat.

Zij behoeven nu niet telkens een boodschapper naar 't Riffort te zenden om te vernemen of het station reeds verbinding heeft met dit of dat schip, maar door even het hoofd buiten hun kantor te steken, kunnen zij zien of reeds verbinding met het te verwachten schip is verkregen.

De vorige chef van ons draadloos station de Heer N. SMIT, is deze week met de *Kortenaer* naar Nederland vertrokken. Tot tijdelijk chef is nu aangesteld de Heer D. MOLENKAMP, vroeger reeds als korporaal–Seiner aan ons Station verbonden, dezelfde die ook onlangs eenige Curaçaosche jongelui als seiners heeft opgeleid.

Amsterdam-Curaçao-Chili.

In het nummer van December van *Neerlandia* wordt gesproken over een correspondentie uit Argentinia, waarin hulde wordt gebracht aan het particulier initiatief der Nederlanders in Zuid-Amerika.

O. m wordt met ingenomenheid gewezen op de Oostkust van den Grooten Oceaan, de Westkust van Zuid-Amerika, waar tot nog toe onze naam bijna onbekend was en waar binnenkort twee scheepvaart-maatschappijen onze vlag zullen doen wapperen, en een krachtige handels-combinatie met Santiago de Chili tot zetel den Chilenen zal toonen, wat Hollandsche ondernemingsgeest vermag op deze voor ons nieuwe kusten.

De twee stoomvaart-maatschappijen zijn: de Kon. West-Indische Maildienst en de Kon. Nederl. Stoomvaart-Maatschappij, die beiden een geregelden vrachtdienst op Zuid-Amerika's Westkust zullen openen, met Valparaiso tot eindpunt en door het Panamakanaal heen.

De schrijver dringt er tenslotte op aan, dat de Nederlandsche Regeering consulaten zal scheppen in elke groote havenplaats der West kust, en, zoo mogelijk een diplomatieke vertegenwoordiging in de voornaamste Staten aan die kust, zooals bijvoorbeeld Chile, Peru, Ecuador, Panama enz. Dit zou den Hollanders ten goede komen, niet alleen rechtstreeks door het werk, dat deze diplomatieke vertegenwoordigers doen, maar ook doordat de betreffende Staten, zich gevleid achtend in hun gevoel van eigen belangrijkheid, ons Hollanders met beter oogen zouden aanzien.

Kortenaar.

Volgens de Hollandsche bladen was de *Kortenaer* telegrafisch naar Holland terugontboden, met de opdracht na ontvangst der victualiën, die per *Orion* waren afgezonden, over Bermuda en de Azoren naar het Moederland terug te keeren. Dinsdag middag 4 uur heeft de *Kortenaer* de reis aanvaard, doch *via Paramaribo*, niettegenstaande nog kort geleden de oorlogsbodem daar een bezoek had gebracht.

Onze koloniale industrie.

In navolging van de wereldberoemde jaarlijksche *Leipziger Messe*, een zoogenaamde jaarmarkt, of tentoonstelling, waar telkens voor de nieuwste snufjes van handel en industrie wordt reclame gemaakt, is er ook in Engeland onlangs een dergelijke jaarmarkt gehouden om de Engelsche artikelen in het buitenland bekend te maken. Het ligt voor de hand, dat deze jaarmarkt er op berekend is, nu Duitschland van den buitenlandschen handel is afgesloten, om de koopers naar Engeland te lokken. Volgens mededeeling van den Franschen Consulair Agent alhier zal voor het eerst dit jaar van 1 tot 16 Maart ook in Lyon een dergelijke jaarmarkt worden gehouden, waar ook de buitenlandsche industrie kan mededingen en stalen van koopwaren enz. kunnen worden ingezonden.

Nu het zich laat aanzien, dat vooral deze eerste jaarmarkt te Lyon een groote attractie zal worden, is er een buitengewoon gunstige gelegenheid om onze Curaçaosche producten in Frankrijk bekend te maken. Speciaal hebben wij hier het oog op onze Curaçaosche stroohoeden, vooral de fijnere soorten. Tot nog toe gaat slechts een zeer klein gedeelte onzer stroohoeden naar Frankrijk Het is waar, de tijd van voorbereiding is zeer kort. Doch wij hebben door de stoomschepen van de K. W. I. M. directe stoomverbinding met Hâvre.

Wij kunnen hier een prachtig afzetgebied voor onze *fijnere* hoeden veroveren. Wij moeten niet vergeten, dat Frankrijk den toon aangeeft voor alles was met de mode in verband staat. Daarom zorge onze Kamer van Koophandel, of beter nog, ons Koloniaal Bestuur zelf dat er met bekwame spoed een prachtcollectie van Curaçaosche stroohoeden voor deze tentoonstelling van Lyon worde gereed gemaakt en verzonden.

Dankbetuiging.

Ontvangen van het Agentschap van de K. W. I M. alhier nieuwe tijdtafels van de stoomschepen der K. W. I. M. loopend van Januari tot Juni 1916.

Officieele Berichten.

Aan Mej. S. C. Eman, werkzaam als onderwijzeres 4de klasse op Aruba is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend.

De detacheering van den seiner-majoor N. Smit bij het station voor D. T. alhier is ingetrokken en de korporaal-seiner D. Molenkamp is tijdelijk belast met de functiën van hoofd van den post voor D. T. alhier.

De tijd. onderwijzer 1e klasse K. van der Heyde is aangewezen als plaatsvervangend hoofd der normaallessen gedurende het jaar 1916

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven

v. Bollen, Ceferina de Bach, Caroline Evertsz, Señoritas Hoyer, George D. C. de Leon, E Martijn, Liben Martinez, Lucy Price, Francisco Ramires U., José D. Reealde, Eugenia de Rodriguez, Juan V. Soto, Philly Simon, John Tardine, Franchi Victor.

Drukwerken: Leonita Da Costa, L. S. van Grieken, Daniel Firhung.

Aangeteekende stukken: G. Abraham Trino Baptista, Meaño Rojas.

Niet voor verzending vatbaar: 4 drukwerken, respectievelijk geadresseerd aan: Juan C. Gomes, Guevara Rojas, Ignacio Pietropaoli, allen voor Caracas.

DE OORLOG.

Het wordt in den laatsten tijd een onmogelijke zaak een geregeld wekelijksch overzicht van den oorlog te geven. Er komt bijna geen bericht of het wordt reeds een paar dagen later, soms nog denzelfden dag lijnrecht tegengesproken. Sommige berichten dragen reeds terstond allen schijn van onwaarheid of verdachtmaking, zooals b. v. overigens wij belangrijke berichten uit Berlijn, doch via Engeland en omgekeerd, berichten uit Engeland, doch via Berlijn ons toegewaaid.

Dit schijnt wel vast te staan, dat de toestand op alle fronten vrijwel hetzelfde blijft, en dat voorloopig de belangstelling zich meer naar het Oosten keert. Daar wordt nu de eigenlijke strijd gestreden. Wat is het doel van het ontzaggelijke leger, dat door de geallieerden te Salonika in is samengebracht?

De Engelschen vreezen nog altijd een aanslag op het Suez-Kanaal en Egypte, ondanks de geruststellende berichten uit Duitsche bron, dat Duitschland van een aanslag op Egypte heeft afgezien. Voor zoover het verdere Oosten betreft verwijzen wij naar de interessante beschouwing over Mesopotamië onder *Buitenland*

De *vrijwillige* dienstneming in het Engelsche leger schijnt niet naar wensch geslaagd, noch aan de verwachtingen voldaan te hebben. Althans de kabel bracht ons gisteren het bericht, dat de wet op *de algemeene dienstplicht* reeds in tweede lezing in het Engelsche Lagerhuis is aangenomen.

Nederland.

Een arrestatie.

Groote opschudding is er in de Nederlandsche Persorganen gewekt, door de arrestatie op St. Nicolaas avond van den Heer Schröder, hoofdredacteur van het Dagblad. „De Telegraaf". Dit blad stond reeds lang bekend als heftig anti-Duitsch gezind te zijn. Zij stak die meening trouwens ook niet onder stoelen en banken. Sinds lang werd door haar met groote heftigheid een campagne gevoerd tegen Duitschland en de Duitschers. Evenwel niet hierin ligt de reden der arrestatie van den Heer Schröder, maar in de reeks beschuldigingen in de „Telegraaf" tegen de Nederlandsche Regeering gericht met het doel, om de meening ingang te doen vinden, dat de Regeering onder het mom van neutraliteit door het oogluikend of opzettelijk toelaten van den smokkelhandel aan de Duitsche grens, dit land feitelijk begunstigt en door het voordurend en ruim van levensmiddelen te voorzien, nog langer in staat stelt de gruwelijke menschenslachting in den tegenwoordigen oorlog voort te zetten. Aldus ongeveer de beschuldiging van „De Telegraaf."

Nagenoeg alle bladen van welke politieke richting ook keuren den maatregel der Regeering door den Heer S. in hechtenis te nemen af, doch evenzeer keuren zij het heftig en gevaarlijk optreden van dit blad ten sterkste af.

Sommige bladen hebben dit feit weten uit te buiten tot een aanslag der Regeering op de vrijheid van de drukpers. Ten onrechte, omdat ook bij de ruimst mogelijke opvatting van de vrijheid van drukpers iedere redacteur de verantwoording van het door hem geschrevene dient op zich te nemen. En waar nu de bewuste artikelen van de „Telegraaf" in hooge mate de onzijdigheid van den Nederlandschen Staat tijdens den huidigen oorlog in gevaar brachten, heeft de Regeering het noodzakelijk geoordeeld op deze wijze daaraan een einde te maken. Er is geen twijfel aan, of de Regeering het recht en de plicht had aan dat onbesuisd optreden van de „Telegraaf" een einde te maken. De vraag is alleen, of de Regeering daartoe het juiste middel i. c. de arrestatie van den hoofdredacteur, gekozen heeft. Dit nu wordt door de meeste bladen in twijfel getrokken. Uit latere berichten blijkt. dat de Heer S. reeds uit zijn voorarrest is ontslagen.

Buitenland.

De strijd in Mesopotamië.

Jhr. A. v. G. de militaire medewerker van *De Tijd* oordeelt hierover als volgt:

Van den stilstand in de operatiën op de verschillende Europeesche oorlogstooneelen maken wij gebruik, om eens nader te beschouwen, wat er thans wel geschiedt in Mesopotamië, het klassieke gebied van Tigris en Euphraat. Het is toch niet te miskennen, dat ons uit dat gebied in den laatsten tijd niet onbelangrijke berichten bereiken, die voor de Engelschen nu niet bepaaldelijk gunstig klinken.

Door het dal van Tigris en Euphraat, ook wel het Irakgebied genoemd, loopt de bekende Bagdad spoorweg, die Klein-Azië verbindt met de Perzische Golf. De beteekenis hiervan is, dat er aldus voor den Midden-Europeeschen handel een verbindingsweg met den Grooten Oceaan bestaat, die niet door het Suez-kanaal loopt en aldus niet naar willekeur door Engeland kan worden gesloten.

Intusschen moet men o. i. hierin niet de onmiddellijke beteekenis zoeken van de tegenwoordige operatiën. Dan toch zouden de met de Centralen verbonden Turken de aanvallers moeten zijn, terwijl het integendeel de Engelschen zijn, die hier offensief zijn opgetreden en van den Sjat-el-Arab naar Bagdad zijn opgerukt. Natuurlijk moet men in de verdere toekomst hierin wel deze omstandigheid zien, dat indien een eventueele vrede gesloten werd, op het oogenblik, dat de Engelschen heer en meester waren van Bagdad, zij terecht konden eischen op de een of andere wijze een belangrijk punt van dezen belangrijken handelsweg te behouden. Wij gelooven, dat het oogenblikkelijke doel, dat de Engelschen met dit oprukken beoogen drieledig is, en wel:

1o. Het bezighouden van Turkije. Veelal wordt er in den tegenwoordigen tijd te gering gedacht over de beteekenis van dit rijk als bondgenoot voor de Centralen. Turkije kan toch zonder al te veel moeite minstens 1,5 à 2 millioen goede soldaten op de been brengen en heeft daarmede een leger, dat vooral nu het onder Duitsche leiding staat en door Duitschland van al het noodige voorzien wordt, zeer te duchten is. Een krachtige Turksche inval in Rusland door den Kaukasus, zou dit land zeer ongelegen komen, nu het aan zijn eigen front de handen zoo vol heeft. Om de Turken in dezen niet de vrije hand te laten, zijn indertijd de operatiën aan de Dardanellen begonnen en wij vermeenen, dat de inval in Azinatisch Turkije vanuit het Z.-O. door Mesopotamië dezelfde beteekenis zal hebben

Maar tevens zal de bedoeling zijn om eene diversie uit te voeren, teneinde de aandacht van Egypte af te leiden. Daar voelen de Engelschen zich toch allesbehalve behagelijk en zullen de Turken het hoofdbestanddeel moeten leveren van een leger, dat eventueel naar het Suez-kanaal oprukt. Hoe meer de Turken nu in andere deelen van hun rijk bedreigd worden, des te minder zullen zij voelen voor een nieuw optreden tegen Egypte. Aldus geschiedt de strijd in Mesopotamië niet alleen ten bate van Rusland, maar minstens evenveel in het eigen voordeel. Dat men voor deze diversie juist Mesopotamië koos volgt natuurlijk uit de beteekenis van het Irakgebied als handelsweg, uit het feit, dat dit het eenige min of meer vruchtbare gebied is, dat in het Z. O diep in Turkije dringt en uit de hieronder nog te ontwikkelen gronden.

2e. Mesopotamië is weliswaar Turksch gebied, doch wordt bewoond door een aantal stammen, die zich vrij onafhankelijk gevoelen en er heusch geen bezwaar in zouden zien om eventueel tegen hun rechtmatigen heer den Sultan te velde te trekken. Het beste middel om nieuwe bondgenooten te krijgen gedurende een oorlog is, om te laten zien, dat men krachtig is, dat men overwint. Niemand kiest gaarne partij voor een verloren zaak. Konden derhalve de Engelschen zich meester maken van Bagdad, dan zou dat niet nalaten een machigen indruk op al die stammen te maken en hen er wellicht toe brengen de wapenen op te nemen tegen de Turksche troepen, hetgeen indien het op groote schaal geschiedde, een optreden van Turken en Centralen tegen Egypte onmogelijk zou maken, wegens de bedreiging, die daardoor voor de verbindingen zou ontstaan.

Burgerlijke stand.

Opgaaf van het aantal geboorten, sterfgevallen en huwelijken, welke hebben plaats gehad gedurende de maand Nov. 1915.

	Geboorten.				Overleden		Aangegeven.	
	M. gesl.	Vr. gesl.	in echt	b. echt	M. gesl.	Vr. gesl.	Levenl.	Huwel.
Aruba	11	6	12	5	5	1	0	2
Bonaire	5	5	6	4	3	2	0	1
St. Martin N.G.	5	1	3	3	3	4	0	1
St. Eustatius	4	4	2	7	0	0	1	0
Saba	6	2	6	2	0	0	0	1
Totaal:	31	18	29	21	11	7	1	5

HAVEN-NIEUWS
VAN 8 JAN. – 22 JAN.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Jan van Nassau	P E v d Est	7 Jan	New York	9 Jan	New-York
Caracas	H Hichborn	10 „	New-York	10 „	La Guayra
Orion	Daarnhouwer	10 „	Amsterdam	12 „	New York
Prins der Nedl.	Hartog	14 „	New York	15 „	Amsterdam
Caracas	H Hichborn	12 „	La Guayra	12 „	New York
Merida	A Johanson	12 „	Maracaibo	13 „	Maracaibo
Maracaibo	P W Johnson	15 „	New-York	15 „	Maracaibo
Nickerie	J P v d Borden	18 „	New-York	19 „	Amsterdam
Merida	A Johanson	16 „	Maracaibo	16 „	La Guayra
Merida	A Johanson	19 „	La Guayra	20 „	Maracaibo
Maracaibo	P W Johson	20 „	Maracaibo	20 „	New York
Philadelphia	G W Goodman	20 „	New-York	20 „	La Guayra
Manuel Calvo	J Bonet	16 Jan	Colon	16 Jan	Barcelona

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
Samso D	8 Jan	St. Domingo	*Maria Leoncita*	8 Jan	Aruba
Lady Eman C	10 „	Rio Hacha	*Gloria V*	8 „	Vela de Coro
Frieda H	10 „	Rio Hacha	*Ariminta*	10 „	Rio Hacha
Refugio H	10 „	Aruba	*Refugio*	10 „	Aruba
Perla de Ozama	11 „	StDomingo	*Coronia*	10 „	Bonaire
Electra H	11 „	Maracaibo	*Nereida*	11 „	Maracaibo
Rita Otilla V	13 „	VeladeCoro	*29 de Agosto*	17 „	Rio Hacha
Maria Leoncita	13 „	Aruba	*Perla de Ozama*	17 „	Sto Domingo
Rosa Maria H	13 „	Aruba	*Rosa Maria*	15 „	Aruba
			Maria Leoncita	15 „	Aruba

Wij hebben uit de telegrammen van de laatste dagen kunnen zien, dat deze opzet althans voorloopig mislukt is. De Engelschen versloegen de Turken bij Cteciphon en rukten op tot ± 10 K. M. bezuiden Bagdad. Toen keerde echter de krijgskans en werden de Engelschen onder zware verliezen teruggeslagen, waarbij de Arabische stammen de terug trekkende Engelschen voortdurend harceleerden en tot verder teruggaan dwongen. Thans zijn de Turken reeds wederom opgerukt tot Koet-el-Amara, d.l. ± 180 K.M. ten Z.-O. van Bagdad. Deze afstanden toonen voldoende duidelijk aan, dat de Engelschen wederom een gevoeligen klap gehad hebben.

3e. Het derde doel van de Engelschen in Mesopotamië zal wel te zoeken zijn in het oefenen van invloed op Perzië, van welks W. grens Bagdad slechts 60 à 70 K.M. ver wijderd is.

De berichten, die ons uit dit rijk bereiken, zijn niet overduidelijk, maar laten toch niet den minsten twijfel over het feit, dat daar door agenten van beide oorlogvoerende partijen hard gewerkt wordt, zooals dat trouwens in meerdere neutrale landen (Roemenië, Griekenland, vroeger Bulgarije) pleegt te geschieden.

Een inval van Perzische troepen in Rusland of anderzijds in Turkije, zou ongetwijfeld van niet gering te schatten beteekenis zijn.

Ook uit dit oogpunt beschouwd, zou de inneming van Bagdad wederom niet nagelaten hebben een diepen indruk te maken in Perzië, maar door de Engelsche nederlaag is ook deze hoop wederom in rook vervlogen.

Ook ten aanzien van het Engelsche optreden in Mesopotamië herhalen wij de vraag, die wij reeds meermalen stelden, als wij de Engelsche strategie bespraken.

„Zou het aanzien van Engeland en in het algemeen de zaak der Entente niet gediend worden, door een krachtig, wellicht overwinnend optreden op één der operatietooneelen, dan door het invoeren van nevenoperatiën, zooals op Gallipoli, in Servië en in Mesopotamië, die tot nu toe overal op niets uitliepen ?"

De toestand in Turkije.

De correspondent van de New-Yorksche W o r l d, die onlangs Constantinopel verlaten heeft, deelde omtrent den toestand in Turkije het een en ander mee. Hij zei, dat Turkije financiëel, sociaal en politiek, al reeds een ruïne is. Geheele steden zijn ontvolkt. Overal staat de handel stil ; meer dan 250.000 man zijn op het slagveld gevallen, of stierven aan ziekten, terwijl niet minder dan 300.000 gewonden in de stampvolle hospitalen liggen. Er zijn zeker 3 millioen gezinnen, die bezig zijn te verhongeren. Het is echter verwonderlijk, dat nooit in de Turksche geschiedenis zulk een vastberaden geest van weerstand onder het volk heeft geheerscht. Drie maanden na de oorlogsverklaring had Enver Pasja het commando over een half millioen gewapende manschappen en over ongeveer 200,000 ongewapende reserve-manschappen. De Duitschers hebben daarna het leger uitstekend georganiseerd ; het aantal Duitsche officieren, dat de leiding van het een en ander op zich nam, wordt door den correspondent geschat op 3000.

De munitie kost den Turken bijna niets, daar zij geheel door Duitschland wordt geleverd. Toen in den zomer van 1914 bij het uitbreken van den oorlog het eene Duitsche stoomschip na het andere de wijk in de haven van Constantinopel zocht, bleek, dat deze bijna allen met munitie waren geladen. De pakhuizen van Tophane waren dan ook volgeladen. Dagelijks kwamen gedurende den oorlog Duitsche munitiemakers naar Constantinopel en tenslotte waren niet minder dan 10.000 werklieden dag en nacht bezig om het Turksche leger van schietvoorraad te voorzien. Zij zetten ook de afzonderlijke onderdeelen van duikbooten en vliegtuigen in elkaar, en brachten het zelfs zoover, dat zij kanonnen van klein kaliber te Constantinopel goten. Maar heden ten dage is het leger van Enver Pasja niet meer een vierde van wat het negen maanden geleden was. De verliezen, geleden in den Kaukasus en in de Dardanellen, bedroegen meer dan een half millioen.

De toestand in Mexico.

Het grondgebied van Mexico wordt nog altijd met bloed gedrenkt.

Generaal Gonzales, bevelhebber van Mexico City, ontving een telegram dat het hoofd van generaal Juan Hermandez voor een Kerstgeschenk aan hem was verzonden uit Esparanza, Staat Vera Cruz.

Hermandez was over de tachtig jaar oud, een innige vriend van den voormaligen President Diaz en de schoonvader van Generaal Huerta.

Het lijk van Generaal Hermandez was op het slagveld gevonden. Het hoofd werd van het lichaam gescheiden en door luitenant kolonel Luna Galicia naar Mexico City verzonden.

Er is nog geen vrede in Mexico.

Te San Juan del Rio, Staat Durango, werden verscheidene soldaten van Villa gedood. Vele krijgsgevangenen werden er gemaakt en oorlogsmateriaal buitgemaakt door de Carranza-troepen

De nauwe straten der stad waren bedekt met dooden en gewonden in alle richtingen.

Generaal Galaris werd gedood en Generaal Martinez ernstig gewond.

Generaal Villa heeft de revolutie opgegeven en zal in de Ver. Staten een schuilplaats zoeken, aldus wordt uit Chihuahua gemeld. De officieren der Villa-troepen in Juarez kregen den raad om voor zichzelf te zorgen.

Zoo Villa waarlijk van plan is het land te verlaten, zou dit veel tot den vrede in Mexico bijdragen.

Samenzwering tegen de Ver. Staten.

De veroordeeling van de vier mannen van de Hamburg-Amerika-lijn wegens levering aan Duitsche oorlogsschepen in de eerste maanden van den oorlog geschiedde niet op het enkele feit dat deze hulp gegeven werd, maar omdat daardoor gehandeld werd in het voordeel van Duitschland.

De beschuldiging was, dat deze personen in strijd met de wetten en de neutraliteit der Vereenigde Staten handelden.

Een schip van de Hamburg-Americk-lijn, voorzien van de wettige scheepspapieren van de Ver. Staten, kon de oorlogsschepen passeeren zonder aangehouden te worden ; zonder zulke papieren kon het schip niet verwachten door de Engelsche en Fransche kruisers ongemoeid te worden gelaten. De regeering der Ver. Staten was dus mede verantwoordelijk voor hetgeen door den kapitein en officieren van de boot gedaan werd met betrekking tot den oorlog.

De vier mannen, die thans tot gevangenisstraf zijn veroordeeld door de rechterlijke macht van New-York, wisten dus dat zij een strafbare daad pleegden. Zij waagden de kans, doch werden gevat.

Verloofd.

Jacob Oduber

met

Albertina C. de Veer.

Baltimore — Aruba.

20 December 1915.

3—3

Scheepsverkeer te Curaçao gedurende de jaren 1910 — 1916.

Binnengeloopen in de St. Annabaai alhier.

Jaar.	Stoom-schepen	Bruto inhoud in M³.	Netto inhoud in M³.	Zeil-schepen	Bruto inh. in M³.	Netto inh. in M³.	totaal aantal schepen	totaal bruto inh. in M³.	totaal netto inh. in M³.
1910	334	2 243,516	1,427,042	1254	133,134	121,547	1588	2,376,650	1,548,589
1911	363	2,407,855	1,509,178	1175	127,127	117,467	1538	2,534,982	1,626,645
1912	410	2,593,499	1,652,231	1018	119,661	109,446	1428	2,713,160	1,761,677
1913	415	2,829.601	1,769,477	1071	122,384	111,528	1486	2,951,985	1,881,005
1914	388	2,697,972	1,683 465	1068	125,078	114,184	1451	2,823,050	1,797,649
1915	333	2,111,083	1,319,750	1024	128,590	118 355	1357	2,239,673	1,438,105

Van 1910 tot en met 1913 was 't aantal S.S. steeds stijgende, zoodat ook de bruto en netto inhoud der binnengeloopen schepen in die jaren steeds klimmende bleef tot dat de oorlog uitbrak. In 1914 kon men dat reeds zien, doch in 1915 lieten zich de gevolgen van den oorlog nog sterker gelden. In 1915 was 't aantal binnengeloopen S.S. 50, zegge vijftig minder dan in 1914. Geen enkel Duitsch S.S. bezocht in 1915 onze haven. In gewone jaren kwamen er van de H. A. L. ± 50 S. S. Elke maand kwamen er 2 van Hamburg, die hunne reis voortzetten naar Colombia en Colon en dan op hunne terugreis Curaçao weer aandeden en nu en dan kwam hier nog een S. S. van eene andere route van dezelfde Compania Hoewel 't aantal Zeilschepen ook 44 minder is dan in 't vorige jaar, is toch de inhoud gestegen ; een bewijs dat onder de zeilschepen de kleinere langzaam vervangen worden door meer zeewaardige schepen. Voor belangstellenden volge hier een tabel van ons verkeersnet met vermelding van 't aantal zeilschepen, dat de communicatie met gezegde plaatsen onderhield.

Staat van het aantal vaartuigen, die het eiland Curaçao in de maand December 1915 aandedenmet vermelding van hunne inhoudsmaat.

	ZEILSCHEPEN.			STOOMSCHEPEN.		
		INHOUD IN M³.			INHOUD IN M³.	
	Aantal	Bruto	Netto	Aantal	Bruto	Netto
Maand December.	105	13,234	12,320	32	203,506	126,243
Vorige maanden.	919	115,356	106,035	301	1,907,577	1,193,507
Totaal.	1024	128,590	118,355	333	2,111,083	1,319,750

Niet opgenomen zijn de schepen, die binnenkomen van de kustvaart en van de visscherij.

Scheepsberichten.

(OFFICIEEL).

Gedurende de maand December zijn

Binnengekomen. VAN		Uitgezeild. NAAR	
Aruba	20	Aruba	21
Barbados	2	Barbados	2
Bonaire	40	Bonaire	41
Bov eilanden	1	Bovenw. eilanden	1
Guanta	1	Guanta	1
Jacmel	2	La Guayra	1
La Vela de Coro	10	La Vela de Coro	8
Maracaibo	16	Maracaibo	16
Mayaguez	1	Mayaguez	1
Montserat	1	Pto Cabello	8
Pto. Cabello	4	Port Limon	1
Pto Colombia	1	Rio Hacha	8
Rio Hacha	3	San Juan	1
Sevilla [Spanje]	1		
Zee	2		
totaal	105	totaal	100

De laatste maand des jaars is ook de drukste geweest met betrekking tot de zeilvaart. Alleen in December steeg 't aantal binnengeloopen zeilvaartuigen tot 105. In al de andere maanden bleef dat getal beneden de 100.

Hoe ook de oorlog in Europa nadeelig gewerkt heeft op onze Scheepvaart in de twee laatste jaren, blijkt duidelijk uit bijgaand tabel over de jaren 1910 tot 1916.

Zeilvaart van Curaçao.

over 1915

Gedurende 't afgeloopen jaar kwamen er van onderstaande plaatsen in de verschillende maanden binnen :

van	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	September	October	November	December	Totaal
Aruba	26	18	19	14	14	22	15	14	18	19	16	20	215
Barbados	2						2	3	3	2	3	2	17
Bonaire	28	35	38	24	32	27	28	28	25	32	38	40	375
Bovenw. Eilanden	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	13
Guanta	1		2	2	2	1	1	1	1	1		1	14
Cuba				1	1				1				3
Vela de Coro	4	7	4	9	6	4	7	5	4	4	5	10	69
Barahona	1						1	1					3
Maracaibo	8	10	16	15	9	11	7	11	10	15	20	16	148
Pampatar	1					1	8		1				6
Pto Cabello	3	4	3	3	9	2	6	5	2	4	6	4	51
Pto Colombia				2		1	2		2	1	1	1	10
Pto Rico	1	2	3		1	1		1	2	4		1	16
Rio Hacha	1		1	1.	2	1	2	2	2	3	1	3	19
La Guyara					1	2		3		1			7
Sto Domingo	1	4	4	1	2	5	4	2		2			25
Sto Tomás						1							1
Trinidad									2				2
Cartagena									1				1
Zeeën & Baaien.	1	1			8		2			2		2	11
St. Kitts				1									1
Dominica							1				2	1	4
Cumaná	1					1							2
Granada	1												1
Florida			1										1
St. Vincent.			1										1
Mobile					1								1
Los Taques				1									1
Haïti										2	1	2	5
Sevilla												1	1
Totaal	80	83	93	75	84	82	82	77	75	94	94	105	1024